

l'Hopitals regel (6.3)

Teorem (l'Hopital)

Hvis $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) = 0$, så er

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f'(x)}{g'(x)}$$

gitt at grensen til høyre fins eller er $\pm\infty$.

Bevis Vi kan anta at $f(a) = g(a) = 0$ uten at grensene påvirkes. Cauchys middelverdisetning gir

$$[f(x) - f(a)] \cdot g'(c) = [g(x) - g(a)] \cdot f'(c)$$

for en c mellom a og x . Altså

$$f(x) \cdot g'(c) = g(x) \cdot f'(c)$$

$$\frac{f(x)}{g(x)} = \frac{f'(c)}{g'(c)}$$

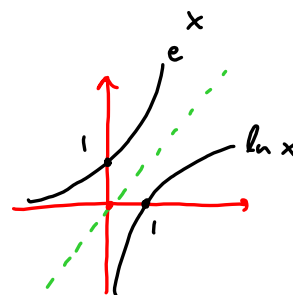
$$\text{Så} \quad \lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f'(c)}{g'(c)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f'(x)}{g'(x)}$$

siste likhet fordi c er mellom a og x . □

$$\text{eks. 1} \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 1}{x} \stackrel{\left[\frac{0}{0}\right]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x - 0}{1} = \frac{1}{1} = \underline{\underline{1}}$$

$$\text{eks. 2} \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^3 - x^2}{e^{2x} - 2e^x + 1} \stackrel{\left[\frac{0}{0}\right]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{3x^2 - 2x}{2e^{2x} - 2e^x}$$

$$\stackrel{\left[\frac{0}{0}\right]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{6x - 2}{4e^{2x} - 2e^x} = \frac{-2}{4 - 2} = \underline{\underline{-1}}$$

Varianter av l'Hopitals regel

- ① Brøken $\frac{f(x)}{g(x)}$ kan gå mot $\left[\frac{\infty}{\infty}\right]$, $\left[\frac{-\infty}{\infty}\right]$ eller $\left[\frac{\infty}{-\infty}\right]$ istedenfor $\left[\frac{0}{0}\right]$
- ② Vi kan ha $x \rightarrow \infty$ eller $x \rightarrow -\infty$ istedenfor $x \rightarrow a$. Grensen kan også være ensidig.

Bevis Tar et eksempel. Anta at grensen er

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{g(x)} \quad \text{der } f(x) \rightarrow 0 \text{ og } g(x) \rightarrow 0$$

Vi skifter variabel: $t = \frac{1}{x}$, dvs. $x = \frac{1}{t}$

$x \rightarrow \infty$ gir da $t \rightarrow 0^+$

Får:

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{g(x)} &= \lim_{t \rightarrow 0^+} \frac{f(1/t)}{g(1/t)} \stackrel{\left[\frac{0}{0}\right]}{=} \lim_{t \rightarrow 0^+} \frac{f'(1/t) \cdot \left(-\frac{1}{t^2}\right)}{g'(1/t) \cdot \left(-\frac{1}{t^2}\right)} \\ &= \lim_{t \rightarrow 0^+} \frac{f'(1/t)}{g'(1/t)} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f'(x)}{g'(x)} \quad \square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{eks. 1} \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{6x^2 + 3x}{2x^2 + 1} & \stackrel{\left[\frac{\infty}{\infty} \right]}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{12x + 3}{4x} \\
 & \stackrel{\left[\frac{\infty}{\infty} \right]}{=} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{12}{4} = \underline{\underline{3}}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{eks. 2} \quad \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1 + \frac{1}{x}}{\ln x} & \stackrel{\left[\frac{\infty}{-\infty} \right]}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{-\frac{1}{x^2} \cdot x}{\frac{1}{x} \cdot x} \\
 & = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{-\frac{1}{x}}{1} = \underline{\underline{-\infty}}
 \end{aligned}$$

Trikseformer

Formen $[0 \cdot \infty]$

Metode: Skriv $f(x) \cdot g(x)$ som $\frac{f(x)}{\frac{1}{g(x)}}$ eller $\frac{g(x)}{\frac{1}{f(x)}}$

og bruk vanlig l'Hopital

eks. $\lim_{x \rightarrow 0^+} x \ln x \stackrel{[0 \cdot \infty]}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln x}{\frac{1}{x}}$

$$= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{x} \cdot x^2}{-\frac{1}{x^2} \cdot x^2} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x}{-1} = \underline{\underline{0}}$$

Formene $[1^\infty]$, $[0^0]$ og $[\infty^0]$

Skriv om ved hjelp av

$$a^b = \left(e^{\ln a} \right)^b = e^{(\ln a) \cdot b}$$

og bruk l'Hopital på eksponenten.

eks. 1 $\lim_{x \rightarrow 0^+} (3x)^x \stackrel{[0^0]}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} e^{(\ln 3x) \cdot x}$

Eksponent:

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (\ln 3x) \cdot x \stackrel{[\infty \cdot 0]}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln(3x)}{\frac{1}{x}}$$

$$\stackrel{[\frac{\infty}{\infty}]}{=} \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{3x} \cdot 3}{-\frac{1}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x}{-1} = 0.$$

Så $\lim_{x \rightarrow 0^+} (3x)^x = e^0 = \underline{1}$

eks. 2 $\lim_{x \rightarrow 0} (1 - 3x^2)^{\frac{1}{x^2}} \stackrel{[1^\infty]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} e^{[\ln(1 - 3x^2)] \cdot \frac{1}{x^2}}$

Eksponent:

$$\lim_{x \rightarrow 0} [\ln(1 - 3x^2)] \cdot \frac{1}{x^2} \stackrel{[0 \cdot \infty]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1 - 3x^2)}{x^2}$$

$$\stackrel{[\frac{0}{0}]}{=} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\frac{1}{1 - 3x^2} \cdot (-6x)}{2x}$$

$$= -3 \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{1 - 3x^2} = -3 \cdot 1 = -3$$

Så $\lim_{x \rightarrow 0} (1 - 3x^2)^{\frac{1}{x^2}} = \underline{\underline{e^{-3}}}$